

PROBLEMELE ACTUALE ALE GLIEI

În sectorul agrar din Republica Moldova se observă fluctuații mari atât la nivelul producției, cât și la nivelul calității boabelor de grâu de toamnă. Cauzele decalajului observat sunt diferite.

Printre cele mai importante se pot menționa reducerea nivelului de aplicare a măsurilor agrotehnice, determinate de nerespectarea cerințelor privind amplasarea culturilor cerealiere de toamnă după premergători, utilizarea unor cantități insuficiente și neechilibrate de îngrășăminte sau lipsa totală a acestora, precum și gradul înalt de îmburuienire etc. Scăderea bruscă a fertilității solului a contribuit la înrăutățirea proprietăților agrofizice ale acestuia, ceea ce reduce capacitatea de acumulare a umidității, iar în condiții de ploi abundente favorizează procesele de eroziune.

Totodată, a scăzut capacitatea solului de a asigura necesarul plantelor în azot, element indispensabil pentru obținerea boabelor de calitate înaltă.

Concomitent cu cele menționate mai sus, tot mai frecvent se manifestă secetele și arșițele în perioadele critice de creștere și dezvoltare ale grâului de toamnă semănat – apariția plantelor, înfrățirea–înspicarea, umplerea bobului–maturizarea. Analiza calității boabelor cu destinație alimentară indică faptul că, după conținutul și calitatea glutenului, loturile de grâu de toamnă pot fi atribuite grâului furajer și nicidecum nu pot fi utilizate ca grâu alimentară.

În același timp, experiențele multianuale efectuate de Centrul Național de Cercetare și Producere a Semințelor (sectorul „Selecția”), de Centrul de Testare a Soiurilor de Plante, precum și experiențele din producere realizate în diferite zone ale Republicii Moldova denotă faptul că majoritatea soiurilor de origine autohtonă și străină, în condițiile respectării cerințelor tehnologice, asigură un nivel înalt de producție și o calitate superioară, atribuită grâului din grupa celui prețios și puternic.

Analiza comparativă a rezultatelor obținute în testările de concurs din cadrul CNCPS confirmă această concluzie. Astfel, în medie, pe ultimii 3 ani (2023–2025), producția soiurilor omologate și de perspectivă ale CNCPS, la amplasarea lor după borceag pentru siderat, a constituit:

- **Soiuri de ecotip intensiv (cu lungimea paiului de până la 100 cm)** – producția medie a constituit 6,78 t/ha, inclusiv în anul 2025 – 7,85 t/ha. Conținutul mediu de gluten a fost de 23%, iar indicele de deformare a glutenului (IDG) – 77. Cele mai productive soiuri sunt: Talisman, Odor, Simbol, Rândunica.
- **Soiuri semiintensive** – producția medie a constituit 6,70 t/ha, inclusiv în anul 2025 – 7,40 t/ha. Conținutul mediu de gluten a fost de 22%, iar IDG – 85. Soiurile mai importante sunt: Meleag, Aport, Tiras, Fluieraș, Visul Verii.

Acești indicatori variază în funcție de ecotipurile studiate. În condițiile meteorologice schimbătoare din ultimii ani se observă o prioritate evidentă a soiurilor semiintensive după nivelul producției și conținutul de gluten, însă acestea cedează în ceea ce privește calitatea glutenului.

În calitate de nutriție suplimentară de primăvară a fost utilizat sulfat de amoniu în doza de 30–35 kg s.a./ha. Rezultate similare au fost obținute în testările de producere, efectuate atât la CNCPS, cât și în gospodării:

- „Cutezătorul Agricol”, s. Recea, r-nul Rîșcani (Duminică D.);
- „Agro Sargal”, s. Sărata Galbenă, r-nul Hîncești.

În cadrul acestor gospodării, practic anual se studiază soiurile noi omologate și de perspectivă, atât autohtone, cât și de proveniență străină. Astfel, rezultatele testărilor de concurs și ale experiențelor de producere, realizate pe o gamă largă de soiuri de proveniență autohtonă și străină, au demonstrat că nivelul producției grâului de toamnă, chiar și în anii cu condiții stresante, este determinat în mare măsură de respectarea tehnologiei de cultivare a culturii.

De regulă, influența negativă a factorilor meteorologici nefavorabili este cu atât mai mare cu cât abaterile de la elementele tehnologice recomandate pentru cultivarea grâului de toamnă sunt mai pronunțate.

Considerăm că una dintre cele mai importante și dificile probleme, fără soluționarea căreia în prezent și pe viitor va fi dificil sau chiar imposibil de majorat și stabilizat producerea anuală de cereale, este perfecționarea structurii suprafețelor de însămânțare. Aceasta presupune, în primul rând, amplasarea corectă a culturilor cerealiere de toamnă după premergători, cu respectarea asolamentelor fundamentate științific.

Cercetările științifice și experiențele practice de producere denotă că amplasarea culturilor cerealiere de toamnă după premergători nefavorabili contribuie la reducerea nivelului de producție cu 20–50%.

Cu regret, la momentul actual majoritatea suprafețelor ocupate cu grâu de toamnă sunt amplasate după premergători târzii (floarea-soarelui, porumb pentru boabe, sfecla de zahăr etc.),

care sunt mai puțin favorabili pentru această cultură. Concomitent, necesită a fi ameliorată tehnologia de cultivare a grâului de toamnă destinat consumului alimentar pe suprafețele rămase, cu o atenție deosebită acordată calității boabelor.

În acest context, se evidențiază două momente principale, fără de care nu este posibilă majorarea calității boabelor, chiar și în condițiile utilizării soiurilor cu potențial genetic înalt:

- Crearea unui regim nutritiv favorabil pentru formarea calității boabelor prin respectarea premergătorilor și reciclarea tuturor resturilor organice, a îngrășămintelor verzi și a gunoiului de grajd în asolament, în vederea restabilirii fertilității solului și, în primul rând, a conținutului de materie organică proaspătă.
- Reducerea atacului de ploșniță. Se cunoaște că, la un nivel de atac de 5% în faza de lapte–ceară a boabelor, calitatea glutenului scade până la grupa III (cu indicele de deformare mai mare de 100). Producătorii agricoli cunosc măsurile eficiente de protecție împotriva acestui dăunător.

Crearea noilor soiuri de grâu de toamnă permite majorarea producției și a calității boabelor cu cheltuieli minime. Se recomandă fiecărei gospodării să cultive 3–4 soiuri de grâu de toamnă (în gospodăriile mari) și 2–3 soiuri (în gospodăriile mici), care posedă diferite proprietăți agrobiologice.

În Catalogul Soiurilor de Plante al Republicii Moldova, la moment, sunt incluse 78 de soiuri de grâu comun de toamnă (*Triticum aestivum*) și 10 soiuri de grâu tare (*Triticum durum*). Deseori, pentru un fermier nu este ușor să facă alegerea potrivită. Soiurile de grâu de toamnă se împart în două grupe agroecologice (ecotipuri).

Soiurile semiintensive, de talie medie, sunt destinate semănatului după premergători târzii, pe soluri erodate și pe fonduri agrotehnice slabe. Din grupa soiurilor create la Bălți fac parte: Meleag, Aport, Tiras, Fluieraș, Local, Visul Verii.

Soiurile pitice și semipitice, cu talia de până la 90–100 cm, rezistente la cădere, sunt recomandate pentru amplasarea după premergători timpurii, pe agrofonduri înalte și în sectoare irigate. Printre soiurile înregistrate ale institutului se regăsesc: Talisman, Numitor, Simbol, Odor și Rândunica.

Toate elementele tehnologice sunt importante în cultivarea grâului de toamnă. Acestea necesită a fi îmbinate rațional în cadrul unui sistem de agricultură și de gospodărire fundamentat științific. Ținând cont de provocările cu care se confruntă agricultura modernă, atât în Republica Moldova, cât și la nivel global, am ajuns la etapa examinării căilor de intensificare a agriculturii.

Fără măsuri esențiale de ameliorare a calității solului nu vom fi în stare să obținem producții înalte și de calitate, iar concomitent se impune și necesitatea de a asigura servicii ecosistemice și sociale.

Pe scurt, la momentul actual: ploile prelungite din lunile de toamnă (septembrie–octombrie 2025), în multe cazuri, nu au permis semănatul grâului de toamnă în epoci optime. Ca rezultat, o parte din semănăturile cerealiereleor păioase de toamnă au intrat în iarnă neînfrățite.

Iarna curentă, în mod neobișnuit, s-a caracterizat prin condiții relativ aspre și instabile, ceea ce necesită o monitorizare regulată a stării plantelor în câmp. Se recomandă ca, la începutul vegetației de primăvară, să se efectueze evaluarea nivelului de iernare a plantelor prin prelevarea monoliților din câmpuri tipice, reprezentative pentru diferite soiuri, în scopul determinării stării plantelor după iernare.

Una dintre metodele cele mai accesibile și cu caracter metodologic expres este prezentată pe site-ul institutului nostru:

- Pagina web: web.cncps.maia.gov.md
- Pagina Facebook: Centrul Național de Cercetare și Producere a Semințelor (unde poate fi consultată informația detaliată).

Fără îndoială, situația finală din fiecare câmp va putea fi apreciată doar la începutul reluării stabile a vegetației în primăvară. Prin urmare, este necesar să se aștepte acest moment pentru a adopta măsuri concrete pentru fiecare câmp de semănături la culturile cerealiere păioase de toamnă, pentru recolta anului 2026.

Anatolie SPIVACENCO

Director CNCPS, dr. în economie

Alexei POSTOLATI,

Cercetător științific coordonator

Marina RUDOI,

Șef de laborator Ameliorare și producerea semințelor primare a culturilor cerealiere, cercetător științific.